

RAPPORT 1998

Veren 49/1 Ringviken K.

Til Arkiv.

0605
Veren
Gnr. 49/1
1998

Veren - arkiv?
}

Rapport fra Veien, Buskerud.

av Kristin Os

Bakgrunn for undersøkelsen.

Det har i en rekke år vært foretatt undersøkelser i form av en arkeologisk utgravning av boplassområde med langhus fra jernalderen. Tiltakshaver for disse undersøkelsene er Buskerud fylkeskommune, selve undersøkelsene er foretatt av Universitetets Oldsaksamling, ved prosjektleder Lil Gustafson.

I forbindelse med denne undersøkelsen ble det øverste jordlaget skavet vekk ved hjelp av maskin for å komme ned til lag som ikke var forstyrret av jordbruksvirksomheten. Disse jordmassene ble deponert rundt utgravningsområdet i hauger. Det ble ønskelig å undersøke hva disse jordmassene kunne inneholde av funn fra boplassområdet. Det er tidligere gjort tilsvarende undersøkelser fra et boplassområde på Lista, Vest-Agder fylke i 1996 og 1997. Denne undersøkelsen viste at det fantes en god del funn i massene fra det øvre jordlaget som stammet eller kunne stamme fra boplassen. Universitetets Oldsaksamling og Buskerud fylkeskommune ønsket å foreta en tilsvarende undersøkelse fra Veien. Tiden for undersøkelsen ble satt til 15 - 17.09.98.

Tidsrom og deltakere.

Det ble i utgangspunktet satt av tre dager til undersøkelsen, som skulle foretas i perioden 15 - 17.09.98. Den 15.09 møtte Fylkesarkeolog Inger Liv Gøytil Lund, prosjektleder Jan Henning Larsen og feltleder Kristin Os på undersøkelsesområdet i Veien. Dessverre kolliderte lastebilen og såldemaskinen under transport til undersøkelsesområdet, slik at såldeverket måtte inn for reparasjon. Resten av undersøkelsen for denne perioden ble derfor utsatt til 5. og 6.10.98.

Den 5.10 møtte Jan Henning Larsen og Kristin Os opp fra morgenen av. Det var gjort avtale om at maskinen skulle være på undersøkelsesområdet mellom kl. 08.00 og 09.00. Fylkesarkeolog Inger Liv Gøytil Lund skulle hjelpe til så langt hun hadde tid. Maskinen kom senere enn avtalt og vi var ikke i gang med såldingen før kl. 10.30. Svein Eidsten, engasjert av Buskerud Fylkeskommune, hjalp oss ved siden av annet oppdrag.

Den 6.10 møtte Jan Henning Larsen, Inger Liv Gøytil Lund og Kristin Os fra morgenen av. Såldingen var i gang fra kl.09.00. Lil Gustafson og Svend Eidsten kom etter hvert og hjalp til med såldingen.

Deltakere	Tidsrom	Antall timer
Prosjektleder Jan Henning Larsen	15.09, 05 - 06.10.98	22
Feltleder Kristin Os	15.09, 05 - 06.10,	22
Fylkesarkeolog Inger Liv Gøytil Lund	15.09, 05 - 06.10.98	16,5
Svend Eidsten	05 - 06.10.98	6,5
Lil Gustafson	06.10.98	4
Maskinfører Jan Magne Evjen	05 - 06.10.98	11
Sum		82

Under gravingen ble det utført 82 timer arbeid som tilsvarer 11 dagsverk. Herunder har jeg ikke tatt med etterarbeid for feltleder.

Østlandsjord A/S ved Arve Knutsen stilte såldeverk og maskinfører gratis til disposisjon ved undersøkelsen. Maskinfører Jan Magne Evjen stilte som maskinfører for Østlandsjord A/S.

Utgravningen

Problemstilling

Ved utgravninger av boplassområder er det vanlig å fjerne det øvre og forstyrrede lag av jorden maskinelt, for dermed å komme lettere til lag som ikke er forstyrret av senere bruk. Området på Veien har vært benyttet som åker, slik at bruk av jordbruksredskaper har forstyrret det øvre jordlaget. Vi ville derfor undersøke om det fantes gjenstander og andre funn fra boplassen i dette laget.

Det er gjort få undersøkelser av denne typen her i landet. Det er derfor interessant å finne ut hvordan maskinell sålding som metode fungerer ved en arkeologisk undersøkelse.

Prioriteringer

Det utgravde langhuset lå i lengderetning N-S. Ø for huset lå 6 hauger med jordmasser som hadde dekket huset, disse seks haugene har vi kalt Haug 1 - 6, hvor Haug 1 er den sørligste og Haug 6 er den nordligste (Se tegning nr. 1). V for huset er det avdekket et område med stolpehull etter nok et hus samt graver. SV for langhuset lå en stor haug med masser som vi kalte Haug 7 og NV for langhuset lå en haug som vi har kalt Haug 8. Siden langhuset er ferdig utgravd prioriterte vi å undersøke massene fra denne fremfor området som ikke er ferdig undersøkt. Vi ønsket i utgangspunktet å undersøke alle haugene, men på grunn av tidsnød ble ikke dette mulig. Vi gikk gjennom massene i Haug 1 - 4 samt Haug 7.

Arbeidsopplegg/metode

Det ble benyttet et maskinelt såldeverk, Combi Screen ML 2000 S og duk med maskevidde 12 x 30 mm. Vi fant det mest hensiktsmessig å benytte det stasjonære manuelle såldestativet ved gjennomgang av massene fra såldeverket, for å få bedre oversikt over massene fra maskinen, dessuten var det bedre med hensyn til arbeidsstilling og støy fra maskinen.

Massen med stein, kokstein og funn ble samlet opp i trillebårer som vi plasserte under transportbåndet på såldeverket. Vi var derfor avhengig av å ha en person stående ved såldeverket under såldingen, mens resterende personell gikk gjennom maskinsåldet masse ved manuell sålding. Bruken av trillebårer på denne måten gjorde det lettere å frakte den ferdige såldede massen fra maskinen til stativet.

Utgravningens forløp

Ved undersøkelsens begynnelse tok vi først masser fra et område SØ for Haug 1 for å teste maskin og jordmasser - vi kalte denne Haug 0. Vi såldet oss fortløpende gjennom haugene Haug 1 - 4. Masser som falt på bakken etter at Haug 1 - 4 var såldet, ble tatt for seg og kalt X. Deretter tok vi massene i haugen Haug 7.

Problemer og erfaringer

Det dukket opp enkelte ting som kan reguleres ved andre tilsvarende gravinger. Maskevidden på duken i såldemaskinen var litt for vid (12 x 30mm), slik at vi mistet de minste fragmentene. Det er vanskelig å vite hvor mye dette dreier seg om uten å foreta en ny undersøkelse. Transportbåndet fra maskinen og ut var plassert for høyt, slik at vi fikk en fallhøyde som risikerer at skjøre gjenstander knuses enten i fallet eller som følge av at tunge ting faller opp på disse. Dette kan løses ved å sette en renne fra transportbåndet og ned på skrå mot bakken. Enkelte såldemaskiner kan regulere transportbåndet ned. Selve såldemaskinen ødelegger nok en del, fordi massevolumet i trommelen er stort. Noe vil forsvinne, men tatt i betraktning at det gir oss mulighet for å gå i gjennom såpass stort volum av massene, så er det en prioriteringssak. Dersom man skal sålde masser fra områder som skal holdes adskilt, kan det være et problem at massene blir blandet i maskinen. Det kan ligge igjen masser og funn fra tidligere såldede områder slik at disse vil dermed bli blandet. Dette problemet kan reduseres ved at maskinfører får gammel masse ut av maskinen i så stor grad som mulig.

Konklusjon

Bruk av såldemaskin er tross enkelte negative sider arbeidssparende, effektivt og økonomisk. I løpet av to dager såldet vi i gjennom mellom 300 - 400 kubikk med jordmasser.

Funnene fra undersøkelsen varierte fra boplassens brukstid og til nåtid. Dette gir i seg selv verdifull informasjon for bruken av området. Førreformatoriske funn fra massene var særlig dominert av brent og forslagget leire. Vi fant også mye jernslag. Av andre funn fra tidligere epoker fantes fragmenter av keramikk og kleberkar. Av etterreformatoriske funn fantes store mengder av tegl og glass. Det fremkom også en del jernfragmenter og hele gjenstander av jern, som f.eks spiker og keramikk fra nyere tid. Ellers fantes gjenstander i plast og andre plastlignende materialer og metaller som tilhører bruken av moderne jordbruksredskaper og maskiner.

Undersøkelser av denne type viser at ved arkeologiske undersøkelser vil funn gå tapt når vi skaver av det øverste forstyrrede laget av jord. Vi har ved denne type undersøkelser ingen klar kontekst. Vi får allikevel informasjon om at området har vært i bruk på forskjellige måter gjennom tidene, noe som i seg selv har verdi.

Lil Gustafson har meddelt at førreformatoriske funn fra denne undersøkelsen er svært lik funnene fra selve den arkeologiske undersøkelsen av langhuset.

Oslo, 21.10.1998

Kristin Os

Vedlegg

- funn
- tegninger
- fotoliste

Funnlister

Funnlister er delt opp i før- og etterreformatoriske funn. Etterreformatoriske funn er sortert og veid. Førreformatoriske funn er veid og enkeltfunn som keramikk og flint er målt i tillegg. Jeg har brukt en betegnelse «Slagg ?», dette er en samlebetegnelse for diverse uidentifisert materiale. Materialet ligner brent og forslagget leire, noe ser ut som pimpstein.

Haug 0

Førreformatoriske funn	Vekt (g)
Leirklining	36,1
Slagg ?	49,5

Etterreformatoriske funn	Vekt (g)
Tegl	20,8
Jern	27,6

Haug 1

Førreformatoriske funn	Vekt (g)	Antall	Størrelse (mm)	Tykkelse (mm)
Leirklining	432,1			
Slagg	161,2			
Slagg ?	66,4			
Flint	36,5	1	41,9 x 38,1	22,0
Keramikk (1)	6,2	1	17,9 x 27,0	9,4
Forslagget leire	57,5			

1: Keramikkskåret er ornert.

Etterreformatoriske funn	Vekt
Tegl	734,8
Moderne keramikk	80,8
Glass	157,1
Ubrente bein	2,2
Jern	511,3

Haug 2

Førreformatoriske funn	Vekt (g)	Antall	Størrelse (mm)	Tykkelse (mm)
Leirklining	1103,0			
Slagg	701,2			
Slagg ?	97,3			
Forslagget leire	418,6			
Keramikk	10,2	3		

Spesifikasjon av ovennevnte:

Keramikk	Vekt	Størrelse	Tykkelse
Gul - sort	4,6	16,1 x 20,8	10,3
Orange - sort	2,9	18,9 x 24,4	9,7
Orange - sort	2,5	23,1 x 16,0	9,6

Etterreformatoriske funn	Vekt (g)
Tegl	1452,3
Moderne keramikk	93,4
Keramikk og tegl - moderne	90,9
Glass	273,8
Fragment av ukjent materiale	3,0
Jern	170,3
Fragment av ukjent metall	30,9

Haug 3

Førreformatoriske funn	Vekt (g)	Antall (mm)	Størrelse (mm)	Tykkelse (mm)
Leirklining	2422,2			
Slagg	700,1			
Slagg ?	255,5			
Flint	9,7	1	30,2 x 27,2	9,3
Fragment av bryne	111,5	1	49,6 x 56,1	22,3
Kleberskår	38,4	2		
Keramikk	15,3	2		
Forslagget leire	242,8			

Spesifikasjon av ovennevnte:

Keramikk	Vekt (g)	Størrelse (mm)	Tykkelse (mm)
Rødlig	3,4	20,8 x 17,5	11,8
	11,9	41,4 x 28,9	11,5

Kleberskår	Vekt	Størrelse	Tykkelse
Randskår med hull	25,6	38,9 x 35,7	10,8
	23,7	23,7 x 37,6	19,9

Etterreformatoriske funn	Vekt (g)
Tegl	2224,7
Moderne keramikk	138,6
Glass	348,6
Fragment av ukjent materiale (1)	12,9
Ubrente bein - tann - dyr	20,8
Jern	495,3
Fragment av ukjent metall	18,9

1: Rør, muligens til en ledning

Haug 4

Førreformatoriske funn	Vekt (g)	Antall	Størrelse (mm)	Tykkelse (mm)
Leirklining	611,2			
Slagg	283,8			
Slagg ?	61,1			
Forslagget leire	202,4			

Etterreformatoriske funn	Vekt (g)	Antall	Størrelse (mm)	Tykkelse (mm)
Tegl	1046,9			
Moderne keramikk	47,6			
Glass	62,7			
Fragment av ukjent materiale (1)	44,3			
Jern	724,1			

1: Håndtak til girspake

X

Førreformatoriske funn	Vekt (g)	Antall	Størrelse (mm)	Tykkelse (mm)
Leirklining	203,4			
Slagg	68,1			
Kvartsitt	65,5	1	38,5 x 57,1	20,7
Forslagget leire	20,0			

Etterreformatoriske funn	Vekt (g)
Tegl	755,4
Moderne keramikk	10,5
Glass	35,6

Haug 7

Førreformatoriske funn	Vekt (g)	Antall	Størrelse (mm)	Tykkelse (mm)
Leirklining	3756,4			
Slagg	2504,7			
Ovnsforing	162,8			
Flint	27,3	5		
Keramikk	39,9	4		
Slagg ?	353,5			
Forslagget leire	1568,0			
Basalt/diabas (1)	43,7	1	49,8 x 23,3	23,3

1: Uregelmessig kjerne i enten basalt eller diabas

Spesifikasjon av ovennevnte:

Keramikk	Vekt (g)	Størrelse (mm)	Tykkelse (mm)
1. Grov keramikk - grå/grårød overflate	14,2	37,3 x 37,8	11,8
2. Mørk (sort)/lys gul overflate	10,9	28,4 x 42,1	6,7
3. Rød/brun-sort overflate	5,1	28,4 x 27,7	7,5
4. Sort overflate	9,6	25,9 x 35,1	8,7

Flint	Vekt (g)	Størrelse (mm)	Tykkelse (mm)
Flatehugd fragment, mulig sekundært brukt som ildflint/børseflint	7,1	23,4 x 30,1	9,2

Mulig fragment av kniv	4,4	23,7 x 29,7	5,4
Fragment - blå	4,0	24,8 x 15,4	10,1
Brent	5,1	23,9 x 14,8	12,7
Fragment - mørk brun	6,6	20,3 x 24,7	11,8

Etterreformatoriske funn	Vekt (g)	Antall
Tegl	8075,4	
Moderne keramikk	531,4	
Glass	909,9	
Fragment av ukjent materiale (1)	20,7	6
Bly	35,5	1
Krittpipefragment (2)	4,8	1
Jern	1254,4	
Mynt (3)	10,6	1
Plast (4)	12,1	4
Kobber (5)	11,7	
Lær	2,6	
Fragment av ukjent metall	5,6	2

1: Plastlignende materiale

2: Krittpipe, overgang hals - hode

3: Mynt: Spesidaler (1818 eller 1816)

4: Mellomladning til haglpatron

5: Beltespenne

Tegninger

Tegning nr.	Motiv	Tegner
1	Oversiktsskisse over området	Kristin Os

Fotoliste

Sort - hvit

Nr.	Motiv	Retning mot
1.	Oversikt Haug 1 - 4	SØ
2.	Oversikt Haug 1 - 4	SØ
3.	Oversikt hus og Haug 2 - 6	N
4.	Oversikt hus og Haug 2 - 6	N
5.	Haug 1	Ø
6.	Haug 1	S
7.	Haug 2	N
8.	Haug 2	Ø
9.	Haug 2	SSØ
10.	Haug 3	Ø
11.	Haug 3	SØ
12.	Haug 4	NØ
13.	Haug 4	SØ
14.	Haug 5 - 6	N
15.	Haug 5 - 6	Ø
16.	Haug 7, oversikt	SV
17.	Haug 7, oversikt	V
18.	Haug 7, oversikt	VNV
19.	Haug 7, oversikt	NNØ
20.	Haug 7, oversikt	NØ

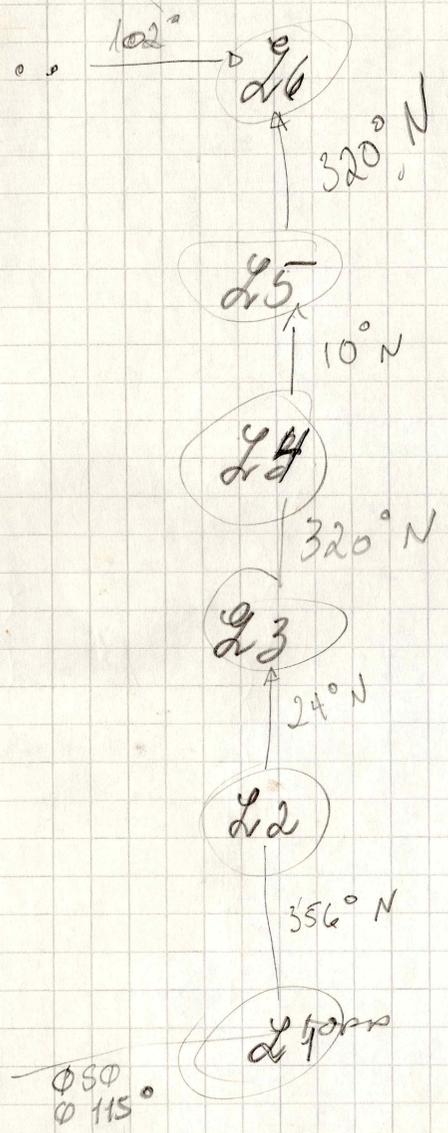
Dias

Nr.	Motiv	Retning mot
1.	Oversikt Haug 1 - 3	Ø
2.	Oversikt Haug 1 - 3	Ø
3.	Oversikt Haug 2 - 4	Ø
4.	Oversikt Haug 4 - 5	NNØ
5.	Oversikt Haug 5 - 6	N
6.	Haug 1	Ø
7.	Haug 2	SØ
8.	Haug 3	Ø
9.	Haug 4	Ø

Boplass 2

Boplass 1

2,5 m höjde
 topp mot S 7 m (avsl. spådet)
 topp mot N 4,5 m
 Längdhus 6
 topp till 1 stolpepar fra N 7,75 m
 lanti √ mot topp 4,75
 9 m breddle Ø-V
 8 m topp-toppp

